

БІЗ ҮЙДЕ ОЙНАЙМЫЗ.

ОНОМАТОПОЭЗДІК ӨЛЕҢДЕР (КІШКЕНТАЙ БАЛАЛАРДЫҢ АТА-АНАЛАРЫНА АРНАЛҒАН ПРАКТИКАЛЫҚ МАТЕРИАЛ)

Ономатопея немесе сөйлеу еліктеуі — сөйлеуші өзінен кейін айтқан дыбыстардың, сөздердің, сөз тіркестерінің көбеюі. Алғашқы кезде ол жаңғырыққа ұқсайды: ересек адам сөйлейді – бала бірден қайталайды. Баланың ересек адаммен қарым-қатынасы «парсылар» ойынына ұқсамауы үшін сөзді баланың практикалық іс-әрекетінде, ойында жандандыру керектігін естен шығармаған жөн. Бұл ретте баланың эмоциялық байланысы, жағымды уәждемесі, тұрақты назар аударуы маңызды. Ауызша еліктеуді дамыту үшін жалпы еліктеудің дамуынан бастау керек: «Мен сияқты істеймін».

Ономатопея — қалыпты сөйлеумен және сөйлеу бұзылыстары бар балада сөйлеу функциясының дамуының бастапқы кезеңі, тек оларды әр түрлі уақытта үйренеді.

Ересектер өз сөзінің қалай естілетінін әрдайым есте сақтауы керек:

- сөйлеу дұрыс, сөйлеу бұзылыстарынсыз болуы керек;
- артикуляция анық болуы керек, бала ересек еріннің қозғалысын көруі керек;
- сөйлеу тек эмоционалды ғана емес, сонымен қатар басылған буынға баса назар аудара отырып, жақсы интонатын болуы тиіс;
- балаға қайталау үшін ұсынылған сөздер мен сөз тіркестері бірнеше рет айтылуы тиіс;
- Ересек адам баланың белсенді сөйлеуін сұрақтардың көмегімен ынталандырады;
- ересек балаға дұрыс сөйлеу үлгілерін ғана береді, баладан кейін онымен қайталанған алмастырғыш сөздерді қайталаудың қажеті жоқ.

Ономатопея - баланың сөйлеуінің қалыптасуындағы маңызды кезең. Ономатопеяның арқасында балада дыбыстық айтылым дамиды, пассивті лексика жинақталып, ырғақ сезімі дамиды.

Бала ономатопея неғұрлым көп сөйлесе, соғұрлым ол бұл жерде жаттықтырса, соғұрлым тезірек өз тілін бақылап, сөз бен затты қосып, соғұрлым ертерек қалыпты сөйлей бастайды.

Сіз үшін, құрметті ата-аналар үшін және сіз үшін Біз балаларға арналған ономатопеездік өлеңдерді іріктеп алдық. Оларға балаларға айтып беріңізші, баланы қарапайым дыбыс кешендерін, ономатопеяларды және сізден кейінгі қарапайым сөздерді қайталауға ынталандырыңыз

«Грасс»

Ересек: Шөп өсті.

Бала: Уа – уа! (қолды жоғары көтеріңіз)

Ересек: мен шөп жинап аламын.

Бала: Ву — ву («жасырып қалу» шөп)

Ересек: шөп жоқ.

Бала: Сен — сен (қолыңды жан-жаққа тарат).

«Міне, осы!»

Ересек адам: Біздің мысық сияқты -

Бала: Осы сияқты (қолды қысып).

Ересек адам: Аяққа етік -

Бала: Осы сияқты (қолды қысып).

Ересек: Біздің шошқа сияқты -

Бала: Осы сияқты (қолды қысып).

Ересек: Аяққа етік -

Бала: Осы сияқты (қолды қысып).

«Бөбік»

Ересек: Біздің Бобық - адал ит:

Бала: Вуф! Вуф! Вуф! (қолымызды тізеге қысу)

Ересек: Ақ маңдайы, қара тұмсығы:

Бала: Вуф! Вуф! Вуф! (қолымызды тізеге қысу)

Ересек адам: Бөбік, Бөбік, маған табан бер!

Бала: Вуф! Вуф! Вуф! (қолымызды тізеге қысу)

Ересек: Шөпке отырғызып, қабығын аршпаңдар! (Бала аузын алақанымен жауып тұрады)

«Қаздар»

Ересек: Қаздар әндерін шырқады:

Бала: Га-га-га! Га – га – га! (қолдың алақанымен «тұмсақты» көрсетіп, ашып, жабады)

Ересек: Біз отырдық. Олар пәкчеге ұшырады:

Бала: Га-га-га! Га – га – га!

Ересек: Момын мен Миша (баланың аты) қысты:

Бала: Га-га-га! Га – га – га!

Ересек адам: Бірақ біз олардан алшақтап кеттік:

Бала: Иә – иә – иә! Иә – иә – иә! (қолды қысу)

Тоқылдақ

Ересек адам: Ағашқа қағып:

Бала: D – d – d!

Ересек: Құрт алғым келеді:

Бала: D – d – d!

Ересек адам: Қабығының астына жасырынғанымен:

Бала: D – d – d!

Ересек адам: Сонда да кеніш болады!

Бала: D – d – d! (айқындалу кезінде бір қолдың жұдырықпен екінші қолының ашық алақанына қағып алу)

«Жануарлар»

Орман шетіндегі таңертеңгі күн —

Жануарлары қираған.

Аюдың тұмсығы: «Үстіңгі жағы»!

Бунақ секіріп: «Секіру-секіру»!

Кірпі: «Phew-fu»!

Қасқыр, оянып, қалай: «Кім!» - депті.

Жапалақ тұяғы: «Ух-ух!»

Балық шашыраңқы: «Шашыраңқы, шашыраңқы»!

Қарағай ағашындағы тоқылдақ: "Қағып-қағып"!

Жылдам жүгіріңіз, қате!

Тінтуір тесіктен шыққан

Ал ол: «Шымтезек, шымтезек!» - деп қысады.

200__ ж. "___" _____

Ол бәріне қатты айқайлап: «Кү-кү»!

Ағыстағы су бұрқасындары:

«Бум, бум, бум!

Бәрін ішуге берейін».

А өзінің қауырсындарын тазартады —

Сары қаусырмалы әнші.

Ол әнді: "Көлеңке-көлеңке"!

Жаңа күн келе жатыр.

Сіздерге де, балаларыңызға да табыс тілейміз!!